

TĚLESNÁ VÝCHOVA NA FAKULTÁCH JIHOČESKÉ UNIVERZITY V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PHYSICAL EDUCATION IN FACULTIES OF UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA IN ČESKÉ BUDĚJOVICE

Vladislav Kukačka¹, Zdeněk Tomšíček²

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra tělesné výchovy

²Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

ABSTRACT

This work is located for analyse present position in visiting some forms physical education in separate faculties of University of South Bohemia. It is called attention to growing interest to move as preventive and medical application in relation to number of civilising and hypokinetic illness. Even if it is overt positive of movement as health discipline, leading some faculties and first leading of University is not attached to assertion physical education to curricula. On the contrary we are often meeting with limitation and physical education clearing in the faculties with old tradition this healthy subject.

Key words: physical motion, physical education, University of South Bohemia

SOUHRN

Tato práce je zaměřena na analýzu současného stavu navštěvování některých forem tělesné výchovy na jednotlivých fakultách Jihočeské univerzity. Upozorňuje na vzrůstající význam pohybu jako prostředku preventivního a léčebného ve vztahu k celé řadě civilizačních a hypokinetických chorob. Přes zjevná pozitiva pohybu jako prostředku zdravotního není vedení některých fakult a především vedení univerzity nakloněno prosazování tělesné výchovy do učebních plánů. Naopak často se setkáváme s omezováním a rušením tělesné výchovy i na fakultách s dlouholetou tradicí tohoto zdraví prospěšného předmětu.

Klíčová slova: tělesný pohyb, tělesná výchova, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Dnes je celosvětově uznávanou tézí, že tělesný pohyb a přiměřená pohybová aktivita má pozitivní vliv na zdravotní stav člověka (Tjeerdsmas-Blankenship a Solmon, 2004). Tělesná výchova vytváří proces, který v tomto smyslu pozitivně ovlivňuje rozvoj pohybových schopností žáků a studentů, ale důležité je i vytváření kladného vztahu k pohybu, který je chápán jako nedílná součást životního stylu jak konstatuje Strydom (2004). Tento autor upozorňuje na potřebu zabudovat tělesná cvičení na moderních principech do systému všech škol. O významu tělesných cvičení ve zdravém životním stylu hovoří také Stelzer (2005). Tělesná cvičení oceňuje ve vztahu ke zdravotnímu stavu také Volker (2007).

Tělesná výchova a sport je nedílnou součástí výuky na většině fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V dnešní době, kdy stále

více vystupuje do popředí fyziologická a především zdravotní potřeba přiměřeného pohybu, je situace na jednotlivých fakultách JU značně rozdílná. Prozatím nelze počítat s výrazným rozvojem tělesné výchovy, protože tento by znamenal stavbu dalších tělovýchovných zařízení. Také současné vedení Jihočeské univerzity je zaměřené proti některým formám tělesné výchovy a vystupuje v tomto směru proti některým oddělením diskriminačně. Neexistuje žádná celouniverzitní koncepce rozvoje tělesné výchovy a sportu a to jak po stránce obsahové, tak z hlediska rozvoje tělovýchovných zařízení. Na jiných univerzitách v České republice byly investovány obrovské částky do staveb tělovýchovných zařízení (VŠB Ostrava, VUT Brno). Vedení Jihočeské univerzity vyjádřilo svůj názor, že by nejraději část tělovýchovných zařízení prodalo.

Stav tělesné výchovy a sportu na jednotlivých fakultách značně rozdílný a výrazně se v něm odráží vztah vedení jednotlivých fakult k této oblasti. Lze ho hodnotit následovně:

Na Pedagogické fakultě (PF) je tělesná výchova součástí studia pro studenty učitelství pro první stupeň základní školy. Velký rozsah výuky mají především studenti oborového studia tělesné výchovy, kteří mohou studovat tělesnou výchovu a sport v bakalářském studiu specializovaném pouze na tuto oblast nebo v magisterském studiu, kdy studují tělesnou výchovu a sport v kombinaci s jiným předmětem. Ostatní studenti Pedagogické fakulty mají tělesnou výchovu výběrovou a účastní se tedy pouze v případě vlastního zájmu, který je relativně vysoký.

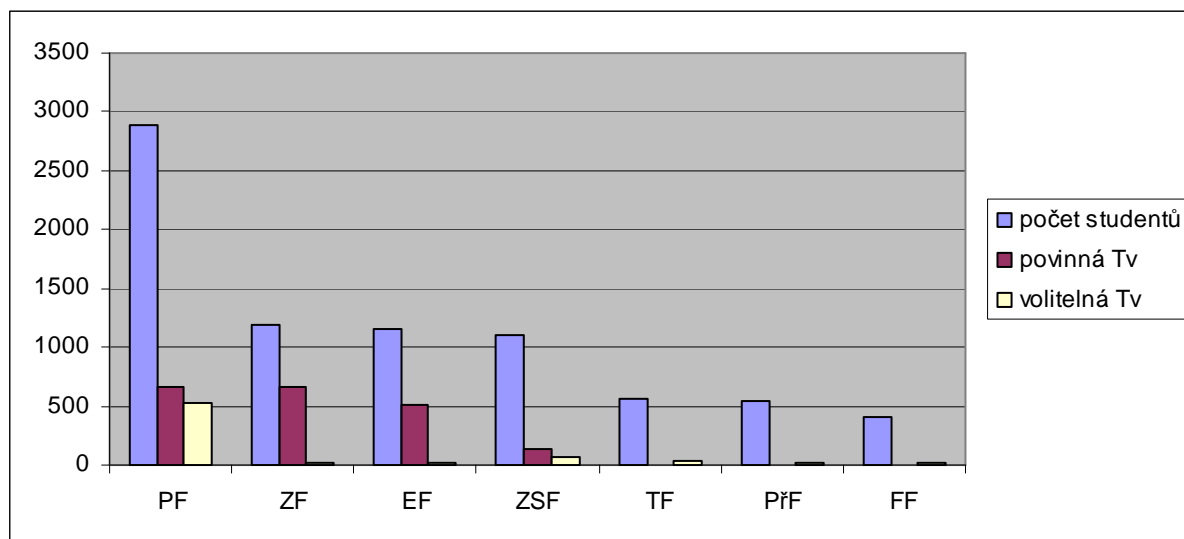
Na Zemědělské fakultě (ZF) je tělesná výchova pro většinu oborů povinná. Existují zde dvě základní podoby tělesné výchovy. U bakalářských tříletých oborů je povinná tělesná výchova dvousemestrová. Magisterské obory mají tělesnou výchovu ve čtyřech semestrech včetně výcvikového kurzu, jehož zimní nebo letní variantu si každý student individuálně určuje.

Na Ekonomické fakultě (EF) se postupně

ustupuje od systému povinné tělesné výchovy v prvním a druhém ročníku včetně povinného kurzu v druhém ročníku. Od příštího školního roku bude povinná tělesná výchova pouze v prvním ročníku.

Na Zdravotně sociální fakultě (ZSF) většina studentů nemá možnost navštěvovat tělesnou výchovu, pouze u několika oborů akreditovaných v posledních letech je nabízena volitelná forma tělesné výchovy. Této možnosti využívá každý semestr asi 60 studentů, kteří navštěvují katedru tělesné výchovy Zemědělské fakulty. Povinná tělesná výchova je součástí bakalářského studijního programu Zdravotnický záchranář, kde se označuje jako profesní tělesná výchova. Její rozsah pouze dvě hodiny týdně je nedostatečný. Také relativně nový studijní program zaměřený na fyzioterapii obsahuje tělesnou výchovu.

Teologická fakulta (TF) má ve svých studijních programech rekreologický obor zaměřený na pedagogiku volného času. Tělesná výchova má v programu tohoto oboru kurzovní podobu a je nedostatečná. Ostatní studenti TF si mohou tělesnou výchovu zvolit v rámci volitelných předmětů, z nichž část zajišťuje Pedagogická fakulta.

Graph 1. Numbers of students in separate faculties which attend physical education

Graf 1. Počty studentů na jednotlivých fakultách, kteří navštěvují tělesnou výchovu

Legenda:

Povinná tělesná výchova

Pod tímto označením jsou zahrnuty všechny formy tělesné výchovy, které jsou ve studijních programech označeny jako povinné. Studenti tuto výuku musí navštěvovat jako předpoklad pro udělení zápočtu (kreditů). Součástí této kategorie je také oborová tělesná výchova na PF, která se odlišuje jak z hlediska hodinové dotace tak i z pohledu obsahové specifikace. Případné oddělení této formy výuky by poněkud komplikovalo grafické hodnocení.

Volitelná tělesná výchova

Jako výběrová tělesná výchova jsou označeny takové formy tělesné výchovy, které si studenti volí z nabídky nepovinných předmětů. Za absolvování tohoto předmětu obdrží zápočet (kredit).

Na Přírodovědecké fakultě (PřF) si svou roli tělesná výchova teprve hledá. V poslední době se projevuje zvýšený zájem studentů o pohybové aktivity a tímto úkolem se také zabývá vedení Přírodovědecké fakulty. Několik studentů navštěvuje tělesnou výchovu na Zemědělské fakultě. Pro porovnání na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity v Praze má většina studentů povinnou tělesnou výchovu v rozsahu pěti semestrů s výjimkou některých speciálně biologických oborů.

Filozofická fakulta (FF) je nejmenší fakultou JU z hlediska počtu studentů. Také o tělesnou výchovu je na ní zájem nejmenší. Řádově se jedná o několik jedinců, kteří absolvují hlavně kurzovní výuku.

Tuto úvodní analýzu rozsahu a hlavních forem tělesné výchovy na jednotlivých fakultách Jihočeské univerzity Českých Budějovicích je vhodné doplnit grafem (graf 1), který zachycuje relativní poměr studentů, kteří se zabývají některou z forem tělesné výchovy ve vztahu k celkovému počtu studentů na jednotlivých fakultách.

Není sporu o tom, že přiměřený pohyb, který může mít podobu tělesné výchovy nebo jinou formu rekreačního pohybového zatížení, pozitivně působí na zdravotní stav mladého dospívajícího organismu. V literatuře lze najít mnoho studií podporujících přiměřený pohyb jako prostředek rozvoje hlavních fyziologických systémů člověka. Pohyb je ovšem také zdrojem pozitivních nálad a psychických stavů, které signalizují kladný vliv pohybu na lidskou psychiku. To vše se promítá do postojů a názorů na potřebu lidského organismu zdravě se hýbat. Základním aspektem tělesného pohybu je především jeho přiměřenost, což představuje

potřebu přizpůsobit prováděnou pohybovou aktivitu našim pohybovým schopnostem, stáří a stupni trénovanosti.

LITERATURA

Tjeerdsma-Blankenship, B., & Solmon, M.(2004). Physical education, physical activity, and public health: learning from the past, building for the future. *Journal of Teaching in Physical Education*, 23, 269- 275.

Stelzer, J.(2005). Promoting healthy lifestyles – prescription for physical educators. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 76, 26-29.

Strydom, G. L. (2004). Physical activity, health and wellness: some challenges in the 21st century. *African Journal for Physical, Health, Education, Recreation and Dance*, 10, 220-229.

Volker, K. (2007). *Sport science and physical education: trends and orientations*. Sportsunterricht, 56, 67-71.

PaedDr. Vladislav Kukačka, Ph.D.
Katedra tělesné výchovy ZF JU
Na Sádkách 2
370 12 Č. Budějovice
e-mail: kucka@zf.jcu.cz